

Sygn. akt VII U 569/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2018 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 czerwca 2018 roku w Warszawie

sprawy M. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania M. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 8 marca 2018r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje M. N. prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym W. R.;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. N. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 4 kwietnia 2018r. M. N. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 8 marca 2018r., znak: (...), odmawiającej prawa do wypłaty za luty 2018r. niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu W. R..

Uzasadniając odwołanie ubezpieczona wskazała, że w dniu znalezienia zwłok ojca nie posiadała wiedzy formalno-prawnej związanej z obowiązkiem uzyskania potwierdzenia i wpisu w akcie zgonu dokładnej daty śmierci ojca. Podniosła, że stanowisko organu rentowego zaprezentowane w zaskarżonej decyzji jest niesłuszne, bowiem obowiązujące przepisy nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze, z art. 94 ust. 2 pkt 2 ustawy prawo o aktach stanu cywilnego wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 roku w sprawie wzoru karty zgonu, wydanym na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się w karcie zgonu datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu - wbrew twierdzeniom organu rentowego - nie mógł zawierać daty zgonu. Tym samym w ocenie odwołującej karta zgonu zmarłego ojca

zawiera wszystkie niezbędne dane wymagane ww. przepisami, co nie stoi na przeszkodzie przyznaniu jej prawa do niezrealizowanego świadczenia za luty 2018r. (odwołanie z dnia 28 marca 2018r., k. 3 - 4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 26 kwietnia 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania M. N. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że w dniu 7 lutego 2018r. odwołująca złożyła wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno-rentowych, tj. po W. R., który uprawniony był do emerytury oraz do świadczenia honorowego z tytułu ukończenia 100 lat życia. W dniu 8 marca 2018r. została wydana decyzja odmowna, bowiem w odpisie skróconym aktu zgonu z dnia 6 lutego 2018r. brak jest wskazanej daty zgonu świadczeniobiorcy. Wpisana jest jedynie data znalezienia zwłok – 5 lutego 2018r. W ocenie organu rentowego data znalezienia zwłok nie stanowi jednocześnie potwierdzenia, że w tej dacie nastąpił zgon W. R.. Przy tym odwołująca nie przedstawiła innych dowodów wskazujących, że świadczeniobiorca żył jeszcze w miesiącu lutym 2018r. i tym samym świadczenie za ten miesiąc stanowi świadczenie niezrealizowane (odpowiedź na odwołanie z dnia 26 kwietnia 2018r., k. 6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. R. był uprawniony do emerytury. Otrzymywał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych emeryturę w kwocie 3.299,89 zł, dodatek pielęgnacyjny w kwocie 209,59 zł, ryczałt energetyczny w kwocie 166,05 zł, dodatek kompensacyjny w kwocie 31,44 zł oraz dodatek kombatancki w kwocie 209,59 zł. Od 1 grudnia 2017r. pobierał również świadczenie honorowe z tytułu osiągnięcia 100 lat życia w wysokości 3.536,87 zł (decyzja z dnia 13 lutego 1979r., k. 16 tom I a.e., pismo Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, k. 136 tom I a.e., pismo z dnia 3 listopada 2017r., k. 134 tom I a.e.).

W. R. samodzielnie prowadził gospodarstwo domowe w J. przy ul. (...) (zaświadczenie o zameldowaniu, k. 16 a.s., zeznania świadka K. N., k. 25 a.s.).

Jedynym dzieckiem odwołującego jest M. N. (odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 16 a.s., odpis skrócony aktu urodzenia, k. 16 a.s., zeznania M. N., k. 26 a.s.).

Ostatni raz przed śmiercią W. R. był widziany przez swojego wnuka K. N. oraz jego partnerkę D. S. w dniu 2 lutego 2018r. około godziny 17-18. W trakcie odwiedzin w dniu 2 lutego 2018r. W. R., jego wnuk oraz D. S. pili herbatę i jedli pączki oraz wspólnie czytali artykuł w gazecie relacjonujący ukończenie 100 lat życia przez ubezpieczonego. Odwołująca natomiast ostatni raz widziała ojca w dniu 1 lutego 2018r. (zeznania świadka K. N., k. 25 a.s., zeznania świadka D. S., k. 25 a.s., zeznania M. N., k. 26 a.s.).

W sporządzonym przez kierownika USC w J. akcie zgonu W. R. nie została wypełniona rubryka dotycząca oznaczenia daty zgonu i godziny zgonu, a wyłącznie rubryka wskazującą na datę i godzinę znalezienia zwłok, tj. 5 lutego 2018 roku, godz. 18:00 (odpis skrócony aktu zgonu, k. 139 tom I a.e.).

W dniu 7 lutego 2018r. córka W. R., M. N. złożyła do organu rentowego wnioski o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po zmarłym ojcu. Do wniosku dołączyła odpis skrócony aktu urodzenia potwierdzający stopień pokrewieństwa (wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń z dnia 7 lutego 2018r., k. 142 - 143 tom I a.e., odpis skrócony aktu urodzenia, k. 144 tom I a.e.).

Decyzją z dnia 8 marca 2018r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił M. N. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym W. R.. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że nie ma możliwości ustalenia okresu, za który przysługuje niezrealizowane świadczenie, ponieważ akt zgonu ze wskazaną wyłącznie datą znalezienia zwłok nie potwierdza daty śmierci osoby zmarłej, lecz jedynie fakt zgonu i datę znalezienia zwłok (decyzja z dnia 8 marca 2018r., znak: (...), k. 145 tom I a.e.). Od ww. decyzji M. N. złożyła odwołanie (odwołanie z dnia 28 marca 2018r., k. 3 - 4 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz w oparciu o zeznania odwołującej i świadków: K. N. (k. 25 a.s.) oraz D. S. (k. 25 a.s.), które były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Co prawda świadkowie to osoby bliskie dla odwołującej, niemniej jednak ocena zeznań świadków nie może ograniczać się do rodzaju stosunków łączących świadka ze stroną, ale powinna opierać się na zestawieniu treści zeznań z pozostałymi dowodami naświetlającymi okoliczności sprawy i na dokonaniu prawidłowego wyboru, po rozważeniu wyników sprzeczności w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2003r., IV CK 183/02, LEX nr 164006; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 października 2006r., III APA 40/06, LEX nr 214286). W rozpatrywanej sprawie to co zeznali świadkowie zostało potwierdzone przez dokumenty, a nadto przez samą odwołującą. Zdaniem Sądu nie było w związku z tym podstaw, by zeznania świadków i strony negować. Z tych też względów Sąd ocenił je jako zasługujące na wiarę.

Dokumenty nie budziły wątpliwości w zakresie ich wiarygodności szczególnie, że informacje z nich płynące były spójne i tworzyły jasny obraz okoliczności faktycznych.

Sąd oddalił wniosek organu rentowego o przesłuchanie świadka K. Ś., ponieważ zeznania ubezpieczonej oraz świadków K. N. i D. S. dały wraz z dokumentami wyczerpujące i wystarczające podstawy do ustalenia stanu faktycznego. Przy tym zaakcentowania wymaga, że zeznań przesłuchanych świadków co do daty ostatniego spotkania z W. R. nie kwestionował pełnomocnik ZUS, obecny na rozprawie, wobec czego okoliczności, które podawał dla uzasadnienia zgłoszonego wniosku dowodowego, nie czyniły go zasadnym Zdaniem Sądu, fakt, czy K. Ś. widziała inną, poza członkami rodziny, osobę odwiedzającą W. R., nie miało takiego znaczenia, by Sąd musiał przeprowadzać ten dowód, szczególnie że K. N. i D. S. jednoznacznie potwierdzili, że w lutym 2018r., a konkretnie 2 lutego 2018r., spotkali się z ojcem odwołującej. Organ rentowy zeznań ww. świadków nie negował, wobec czego dalsze prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie, który został już ustalony przeprowadzonymi dowodami, zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 8 marca 2018r. zasługiwało na uwzględnienie.

Istota sporu w rozpatrywanej sprawie koncentrowała się wokół ustalenia, czy odwołującej M. N. przysługuje prawo do niezrealizowanego świadczenia w postaci emerytury za miesiąc luty 2018r., należnej zmarłemu W. R.. Z treści art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018r., poz. 1270), zwanej dalej ustawą emerytalną, wynika, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi osoba ta prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej, lub na którym utrzymaniu pozostawała ta osoba. Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonych wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła. Natomiast ust. 3 wskazuje, że roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

M. N., jako dziecko W. R., który w dacie śmierci był wdowcem i nie miał innych dzieci, jako jedyna, w świetle zacytowanego przepisu, była osobą uprawnioną do ubiegania się o niezrealizowane świadczenie. Organ rentowy wskazywał na brak możliwości przyznania takiego niezrealizowanego świadczenia podnosząc, że w akcie zgonu została wpisana data odnalezienia zwłok i nie wiadomo, czy jest ona tożsama z datą zgonu. Tym samym nie wiadomo również, czy W. R. żył w lutym 2018r., a więc w miesiącu, za który świadczenie miałby być wypłacone córce.

Kwestie dotyczące wystawiania aktu zgonu reguluje ustawa z dnia 28 listopada 2014r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 2064), w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania zaskarżonej decyzji. Zgodnie z art. 37 ust. 1 powołanej ustawy, akt stanu cywilnego, który nie zawiera wszystkich wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego można dokonać na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, jeżeli w państwie wystawienia jest on uznawany za dokument stanu cywilnego, lub innego dokumentu zagranicznego potwierdzającego stan cywilny, wydanego w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, jeżeli stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej osoby lub jej wstępnych (art. 37 ust. 2). Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej (art. 37 ust. 3). Do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego załącza się dokumenty, o których mowa w ust. 2 (art. 37 ust. 6). Wnosząc o uzupełnienie aktu stanu cywilnego na podstawie materiałów archiwalnych, do wniosku należy załączyć uwierzytelniony odpis lub wypis, lub uwierzytelnioną przez właściwy organ reprodukcję tych materiałów (art. 37 ust. 7). Kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 ww. ustawy, akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Zgodnie zaś z ust. 2 art. 92 powołanej ustawy, akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. W tym zakresie, ustawodawca nie dał zatem kierownikowi USC możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wyżej wymienione, dlatego też kierownik USC zobligowany jest sporządzić przedmiotowy akt zgonu zawierający dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu. Stosownie zaś do treści art. 38 ustawy z dnia 28 listopada 2014r. - Prawo o aktach stanu cywilnego uzupełnienia aktu zgonu dokonuje sąd w postępowaniu nieprocesowym, na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej (art. 2 ust. 6 ww. ustawy). Na podstawie art. 38 ww. ustawy powierzono zatem sądom powszechnym uzupełnienie aktu zgonu, jeżeli akt ten nie zawiera daty lub godziny zgonu i jeżeli dane te nie wynikają z akt zbiorowych, stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Uzupełnienia aktu zgonu o datę lub godzinę zgonu dokonuje sąd rejonowy w postępowaniu nieprocesowym. Orzeczenia sądu w postępowaniu nieprocesowym zapadają w formie postanowień, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Od postanowień sądu I instancji orzekających, co do istoty sprawy przysługuje apelacja.

Zdaniem Sądu, w świetle zacytowanych przepisów, ale przede wszystkim przy uwzględnieniu poczynionych w postępowaniu ustaleń faktycznych, niesłuszne jest twierdzenie organu rentowego, że akt zgonu, w którym brak jest oznaczenia daty i miejsca zgonu, nie daje podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu za miesiąc luty 2018r. Wskazać należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze z powołanego wyżej przepisu art. 94 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanym na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, w karcie zgonu podaje się datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu - wbrew twierdzeniom organu rentowego - nie mógł zawierać daty zgonu. Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu albo jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce

zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni. Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywizował się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej. Za potrzebą takiej modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. w sferze prawa spadkowego. Taka też sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu W. R. daty i godziny zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, nie uniemożliwia przyznania na rzecz odwołującej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu za miesiąc luty 2018r. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że W. R. żył jeszcze w miesiącu lutym 2018r. Powyższą okoliczność potwierdzili świadkowie, którzy widzieli go ostatni raz w dniu 2 lutego 2018r. Tym samym uznać należało, że zgon ojca odwołującej nastąpił w pierwszych dniach lutego 2018r., co oznacza, że świadczenie za miesiąc luty 2018r. winno zostać wypłacone. Stosownie do treści art. 101 pkt 2 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. Zgodnie z art. 136a ust. 2 ustawy emerytalnej, w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista. Z zestawienia art. 101 pkt 2 oraz art. 136a ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika zatem, że emerytura za miesiąc luty 2018r., w którym, jak ustalił Sąd, nastąpił zgon świadczeniobiorcy, jest świadczeniem należnym i świadczenie to winno zostać wypłacone na podstawie art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej córce W. R., M. N..

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń (...) Oddział w W. z dnia 8 marca 2018r., znak: (...), w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym W. R..

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. N. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, przyjmując za podstawę art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800), w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia odwołania, a więc 4 kwietnia 2018r.

ZARZĄDZENIE

(...)